

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 376
van **INGEBORG DE MEULEMEESTER**
datum: 24 mei 2016

aan **HILDE CREVITS**

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN ONDERWIJS

Kinderen en jongeren met een beperking - Vrijstelling van leerplicht

In Vlaanderen geldt voor alle kinderen van 6 tot 18 jaar de leerplicht. Op deze manier wil de overheid ervoor zorgen dat iedereen onderwijs krijgt.

Echter, kinderen en jongeren kunnen een (tijdelijke of definitieve) vrijstelling van de leerplicht krijgen wanneer zij "in de onmogelijkheid verkeren om onderwijs te volgen". Het gaat voornamelijk om kinderen en jongeren met ernstige meervoudige beperkingen (EMB) en in mindere mate ook kinderen en jongeren met ernstige gedrags- en emotionele problemen (GES).

1. Kan de minister een overzicht geven van het aantal toegekende vrijstellingen van de leerplicht voor kinderen en jongeren met zorgnoden voor het schooljaar 2014-2015 en huidig schooljaar 2015-2016? Graag met volgende specificaties:
 - a) definitieve en tijdelijke vrijstellingen van de leerplicht;
 - b) in het basis- en secundair onderwijs;
 - c) per provincie.
2. Heeft de minister zicht op de redenen van het toekennen van een vrijstelling van de leerplicht? Graag met volgende specificaties:
 - a) in hoeveel gevallen gaat het om EMB;
 - b) in hoeveel gevallen gaat het om GES;
 - c) zijn er nog andere redenen bekend?
3. Hoe evalueert de minister deze cijfergegevens (ten opzichte van voorgaande schooljaren)?

ANTWOORD

op vraag nr. 376 van 24 mei 2016

van **INGEBORG DE MEULEMEESTER**

1. Voor jongeren die niet in staat zijn om onderwijs te volgen kan de onderwijsinspectie beslissen om een leerling tijdelijk of permanent vrij te stellen van leerplicht. Het 'Zorgpunt' van de onderwijsinspectie behandelt deze aanvragen sinds september 2014 in het kader van het algemene toezicht op de kwaliteit van de handelingsgerichte diagnostische praktijk in het onderwijs zoals bepaald in het M-decreet (2014). Vroeger gebeurde dit door de CABO's (commissie advies buitengewoon onderwijs per provincie).
In tabel 1 vindt de Vlaamse volksvertegenwoordiger cijfergegevens over de goedgekeurde aanvragen van het 'Zorgpunt' in de bijeenkomsten van schooljaar 2014-2015. De voorlopige cijfers van het schooljaar 2015-2016 zijn te vinden in tabel 2. De komende maanden kunnen nog aanvragen worden ingediend.
Permanente vrijstelling leerplicht betekent voor het kind of jongere een vrijstelling voor de volledige leerplichtperiode. Tijdelijke vrijstelling leerplicht wordt verleend voor één of meerdere jaren. Het totaalcijfer van vrijstellingen voor een bepaald schooljaar is de optelsom van nieuwe beslissingen en van de kinderen en jongeren die vrijstelling leerplicht hebben op basis van beslissingen van de vorige jaren. In tabel 3 vindt u de cijfers (van het Agentschap voor Onderwijsdiensten) over het totaal aantal kinderen en jongeren van de leeftijd van 6 tot 18 jaar dat de laatste twee schooljaren beschikt over vrijstelling leerplicht.
2. Vrijstelling leerplicht wordt hoofdzakelijk toegekend aan kinderen en jongeren met ernstig meervoudige beperkingen (EMB) en uitzonderlijk aan kinderen en jongeren met ernstige gedrags- en emotionele problemen (GES). De drie jongeren die in de loop van het schooljaar 2014-2015 vrijstelling leerplicht aangevraagd hebben (via hun ouders) omwille van GES-problematiek kregen vrijstelling voor één schooljaar (tabel 4).
Er worden geen vaste en algemeen geldende criteria gehanteerd bij de toekenning van 'vrijstelling leerplicht' aan kinderen en jongeren met ernstig meervoudige beperkingen. De leden van 'Zorgpunt' bespreken uitzonderlijke en individuele situaties.
Medische factoren spelen daarbij vaak een grote rol, een comateuze toestand of een minimaal bewustzijnsniveau of een palliatieve zorgsituatie waarin enkel het bieden van comfortzorg nog aan de orde is. Soms is de medische toestand van kinderen zo kwetsbaar dat het busvervoer geen optie is en de mogelijkheid om naar school te gaan daardoor vervalst.
In andere gevallen zijn aanbodfactoren doorslaggevend in de beslissing voor vrijstelling. Het onderwijsaanbod voor kinderen en jongeren met ernstig meervoudige beperkingen is regionaal zeer ongelijk verspreid. Sommige scholen stellen zich open voor kinderen of jongeren met een ontwikkelingsniveau dat heel beperkt is en/of voor kinderen met grote beperkingen, andere werken voor deze doelgroep geen aangepast aanbod uit. Het gebrek aan een aangepast schools aanbod op maat van het kind of de jongere, op redelijke afstand van hun woon- of verblijfplaats, gekoppeld aan de aanwezigheid van een beter alternatief van welzijn in de regio, geven soms aanleiding tot een vrijstelling van de leerplicht.
In een aantal gevallen, bij jonge kinderen, wordt een tijdelijke vrijstelling toegekend om een beslissing inzake het onderwijsaanbod uit te stellen. Het geeft ouders de kans om gedurende die periode een aangepaste school te zoeken, of het kind te

laten instromen in aangepast onderwijs of de evolutie in de mogelijkheden van het kind nog even af te wachten.

3. Het aantal goedgekeurde aanvragen voor vrijstelling leerplicht per schooljaar blijft de laatste jaren relatief stabiel. Het gaat om meer leerlingen basisonderwijs dan leerlingen secundair onderwijs. De grootste groep van die kinderen krijgt permanente vrijstelling onderwijs. Het gaat vooral om kinderen met EMB. Heel zelden krijgen jongeren met GES vrijstelling leerplicht, die dan tijdelijk is voor één schooljaar. Kinderen en jongeren met een GES-problematiek, die het moeilijk hebben om naar school te gaan, vragen andere vormen van onderwijs aan zoals 'permanent onderwijs aan huis' en 'tijdelijk onderwijs aan huis'.

Het overzicht van de totale groep kinderen en jongeren tussen 6 en 18 jaar waaraan een vrijstelling leerplicht is toegekend, bevat een grote groep leerlingen secundair onderwijs. Dit is het gevolg van aanvragen definitieve vrijstelling leerplicht op jonge leeftijd die dan voor de volledige leerplichtperiode gelden.

De verschillen in aanvragen tussen de provincies kunnen voor een groot deel verklaard worden door de zeer ongelijke spreiding van het onderwijsaanbod voor kinderen met ernstig meervoudige beperkingen en de aanwezigheid van voorzieningen van welzijn in de omgeving.

In dit kader dient tevens vermeld te worden dat het Departement Onderwijs en Vorming en de onderwijsinspectie begin 2015 een commissie 'Criteria Vrijstelling Leerplicht' samengesteld hebben met als opdracht een wetenschappelijk onderbouwd en maatschappelijk verantwoord referentiekader uit te werken voor de beoordeling van de aanvragen tot vrijstelling van leerplicht. De commissie bestond uit wetenschappers en experts uit de beleidsdomeinen Onderwijs en Vorming en Welzijn, Volksgezondheid en Gezin. Over de resultaten van dit rapport moet nu verder worden overlegd.

BIJLAGE

Overzicht goedgekeurde aanvragen vrijstelling leerplicht in 'Zorgpunt' periode september 2014 tot en met augustus 2015